

**Program för mål och uppföljning av privata utförare
för mandatperioden 2023-2026**

Antaget av fullmäktige 2016-09-15, § 104, Dnr 2016/0042 KS.103

Reviderat av fullmäktige 2019-02-21, § 13, Dnr 2019/0023 KS.103

Reviderat av fullmäktige 2023-02-23, § 19, Dnr 2023/00488 KS

Innehållsförteckning

1. Lagstiftningen samt dess syfte och mål.....	2
1.1 Lagstiftningen.....	2
1.2 Lagstiftningens syfte	2
1.3 Lagstiftningens mål	2
2. Definitioner.....	2
2.1. Huvudman	2
2.2 Privat utförare	3
3 Kommunstyrelsens och de övriga nämndernas ansvar.....	3
4. Omfattning.....	3
5. Mål och riktlinjer för privata utförare.....	3
5.1 Mål och riktlinjer för verksamheten	3
5.2 Mål och riktlinjer för upphandling	4
6. Uppföljning och kontroll	4
6.1 Uppföljningsansvar.....	4
6.2 Riktlinjer för nämndernas uppföljning	4
7. Allmänhetens insyn	6
8. Avtal med privata utförare.....	6

1. Lagstiftningen samt dess syfte och mål

1.1 Lagstiftningen

Kommuner får enligt kommunallagen lämna över verksamhet till privata utförare¹.

Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare². Programmet ska också ange hur uppföljning ska ske samt hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

1.2 Lagstiftningens syfte

Syftet med kommunallagens krav på att fullmäktige ska anta ett program är att lyfta frågorna om uppföljning och insyn till en politisk strategisk nivå för att det där ska läggas fast grundkrav och omfattning, struktur och ansvar samt krav på återkoppling till brukare och allmänhet.

Programmet ska vara vägledande för hur arbetet med att ge privata utförare uppdrag att utföra kommunala angelägenheter ska genomföras och vad det ska innehålla.

1.3 Lagstiftningens mål

Lagstiftningens mål är att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare och öka allmänhetens insyn i privata utförarens verksamhet.

2. Definitioner

2.1. Huvudman

Kommunen är huvudman för alla sina angelägenheter oavsett om utförandet sker i egen regi eller av privata utförare.

För verksamheter som utförs av privata utförare är kommunen fortfarande ansvarig gentemot medborgarna på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi.

De aktuella lagbestämmelserna gäller då kommunen är att betrakta som huvudman för en angelägenhet. Kommunen är huvudman för en verksamhet både då verksamheten bedrivs av en upphandlad utförare³ och då verksamheten bedrivs av utförare i ett valfrihetssystem⁴.

¹ Enligt 10 kap. 1 § kommunallagen. I paragrafen anges att det dock inte gäller om det i lag eller förordning anges att verksamheten ska bedrivas av en kommunal nämnd eller om den innefattar myndighetsutövning.

² Enligt 5 kap. 3 § kommunallagen

³ Enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU), lag (2016:1146) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF)

⁴ Enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV)

2.2 Privat utförare

Med privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet⁵.

En juridisk person är ett aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk eller ideell förening eller stiftelse. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare.

Hel- eller delägda kommunala bolag eller kommunala stiftelser är inte privata utförare⁶.

Fristående förskolor och skolor är inte privata utförare utan är sina egna huvudmän och omfattas inte av 10 kap 7 § kommunallagen.

3 Kommunstyrelsens och de övriga nämndernas ansvar

Enligt kommunallagen har kommunstyrelsen och nämnderna inom sina respektive verksamhetsområden ansvar för att se till att verksamheterna drivs enligt lagar, föreskrifter, mål och riktlinjer, att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten drivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detta gäller oavsett om verksamheten utförs i egen regi eller utförs av en privat utförare.

I ansvaret ingår att följa upp och kontrollera verksamheten.

Kommunstyrelsen har även ett särskilt ansvar för att leda, samordna och ha uppsikt över verksamheten i nämnder och kommunala företag⁷. Uppsikten omfattar även verksamhet som lämnats över till privata utförare.

4. Omfattning

Detta program gäller för kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder för sådana verksamheter som utförs av privata utförare efter upphandling enligt LOU eller LOV.

Programmet gäller även för sådana verksamheter som utförs av kommunens bolag, som bolagen utför åt nämnderna efter upphandling enligt LOU eller LOV eller med stöd av direktavtal.

Programmet omfattar endast sådan upphandlad verksamhet som riktar sig till kommuninvånarna.

5. Mål och riktlinjer för privata utförare

5.1 Mål och riktlinjer för verksamheten

De mål och riktlinjer som styr såväl kommunala som privata utförare inom varje nämnds ansvarsområde är:

⁵ Enligt 10 kap. 7 § kommunallagen

⁶ Enligt 10 kap. 7 § kommunallagen

⁷ Enligt 6 kap. 1 § kommunallagen

- de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten
- de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnderna fastställer för respektive verksamhet

Det är varje nämnds ansvar att säkerställa att all verksamhet bedrivs i enlighet med angivna mål och riktlinjer. Dessa mål och riktlinjer ska framgå i de förfrågningsunderlag som utgör underlag för upphandlingen samt i de avtal som tecknas med den privata utföraren.

5.2 Mål och riktlinjer för upphandling

Övergripande krav som alltid ska ställas vid upphandling framgår av kommunens inköps- och upphandlingspolicy.

6. Uppföljning och kontroll

6.1 Uppföljningsansvar

När en kommunal angelägenhet överlämnas till en privat utförare ska kommunen följa upp och kontrollera verksamheten⁸. Det är varje nämnd som ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde.

Uppföljningen har två övergripande syften:

- Kontrollera att verksamheten utförs i enlighet med förfrågningsunderlag, anbud och avtal.
- Utgöra ett underlag i kommunens förbättringsarbete för att utveckla och förbättra verksamhet och tjänster till medborgarna.

Respektive nämnd ansvarar för att uppföljningen regleras i de avtal som tecknas med varje utförare.

Detta innebär att förfrågningsunderlag och avtal ska innehålla krav på att utföraren medverkar vid uppföljning av verksamheten genom att exempelvis lämna statistik och verksamhetsmått till nämnden samt delta vid genomförande av brukarenkäter som nämnden bestämmer. Krav ska också ställas om att nämnden har rätt att få del av synpunkter från kommuninvånare, nationella register och uppgifter till andra myndigheter som finns hos utföraren.

6.2 Riktlinjer för nämndernas uppföljning

6.2.1 Plan

Varje nämnd ska utifrån detta program utarbeta en årlig plan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp. Planen ska bifogas nämndens verksamhetsplan och följas upp och redovisas i samband med nämndens verksamhetsberättelse.

⁸ Enligt 10 kap. 8 § kommunallagen

I:\SFS\Övriga regler\Antaget program för mål och uppföljning av privata utförare.docx

Planen ska bland annat innehålla:

- En sammanfattande beskrivning av nämndens uppföljningsansvar
- Vad som ska följas upp avseende mål och resultat
- Vilka former av uppföljning som ska användas, se p. 6.2.2
- Tidplan/årshjul
- Former för återkoppling av resultat till nämnd, utförare och allmänhet

Uppföljningen av verksamheten ska genomföras på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt och resultaten av genomförd uppföljning dokumenteras och redovisas till ansvarig nämnd.

6.2.2 Former för uppföljning

Uppföljning av privat utförd verksamhet kan ha olika utgångspunkter och uppföljningen behöver anpassas till den verksamhet som bedrivs. Detta innebär att nämnden måste ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och tillsyn är reglerat i lag, styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Nedanstående typer av uppföljning bör alltid ingå vid nämndernas uppföljning av de privata utförarnas verksamhet:

- *Regelbunden och riktad uppföljning inklusive avtalsuppföljning.*
Denna syftar till att kontrollera att verksamheten arbetar utifrån gällande avtal, lagar och regler.
- *Uppföljning av de, av fullmäktige antagna, relevanta styrdokument för respektive verksamhet.*
- Uppföljning av de mål och riktlinjer som nämnderna fastställer för respektive verksamhet
- *Brukaruppföljning/individuppföljning.*
Syftar till att följa upp kommuninvånarnas upplevelser av den verksamhet som bedrivs och/eller kontrollera att enskild som får någon insats från kommunen får rätt stöd i överensstämmelse med eventuella beslut. Brukarundersökningar kan vara en del av brukaruppföljningen.
- *Uppföljning av ekonomisk status.*
Syftar till att identifiera utförare som riskerar att vara på ekonomiskt obestånd. Detta ger nämnden en möjlighet att ha beredskap för att hantera eventuella förändringar i verksamheten. Varje nämnd ska utifrån nämndens specifika verksamhet och en riskanalys ta ställning till behovet av kontroller av ekonomisk status under löpande avtalsperiod.

7. Allmänhetens insyn

Varje nämnd ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare⁹. Detta sker genom att en klausul om allmänhetens insyn finns med i förfrågningsunderlag och avtal.

Utföraren är skyldig att lämna information som möjliggör för allmänheten att få insyn i hur verksamheten utförs när kommunen begär det.

Kommunens begäran ska i normalfallet vara skriftlig. Kommunen ska precisera vilken information som efterfrågas. Informationen ska, om inte annat avtalats, lämnas i skriftlig form. Informationen ska ha koppling till upphandlingen och den verksamhet som upphandlas och inte ställa högre krav än vad som är rimligt.

Utföraren behöver inte lämna uppgifter om utlämnandet strider mot lag eller annan författning eller om uppgifterna kommer att omfattas av sekretess hos kommunen. Den information som lämnas till kommunen ska inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter.

8. Avtal med privata utförare

Kommunen ska upprätta och teckna avtal med privata utförare och, i förekommande fall, med kommunens bolag i enlighet med vad som gäller i tillämplig lag eller annan författning, kommunens inköps- och upphandlingspolicy samt förevarande program.

Detta påverkar alla förfrågningsunderlag och avtal i upphandlingar från och med 2016-09-15.

⁹ Enligt 10 kap. 9 § kommunallagen